

Войтенко Юрій Миколайович

Інститут парламентської коаліції в Україні: політико-правовий аналіз

УДК 328.12

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-6.2>

Войтенко Юрій Миколайович
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри політології
Університету Григорія Сковороди
в Переяславі
вул. Сухомлинського, 30, Переяслав,
Київська область, Україна

На сьогодні у єдиному законодавчому органі країни – Верховній Раді України – діє коаліція депутатських фракцій, котра має вирішальне значення у формуванні вищого органу виконавчої влади – Кабінету Міністрів України, а також інших органів державної влади в країні. Оскільки внаслідок конституційних змін 2004 року інститут парламентської коаліції набув свого правового визначення та чіткого окреслення в законодавстві, після подій 2014 року цей інститут був відновлений лише за конституційною моделлю 2004 року. Проте положення про коаліцію не міститься у законі, котрий визначає засади функціонування Парламенту – Законі України «Про Регламент Верховної Ради України». Саме згідно з чинним законодавством мають діяти органи державної влади. У попередній політичній та правовій практиці України (2006–2008 рр.) був нормативно-правовий акт у вигляді Постанови Парламенту, котрий чітко визначав засади формування та функціонування такої коаліції, але тепер цього немає. Це призводить до свавільного розуміння і трактування повноважень з боку учасників парламентської коаліції, що не іде на користь як парламентаризму в Україні, так і демократичним процесам в країні в цілому.

Метою статті є аналіз проблеми формування та функціонування парламентської коаліції як впливового інституту суспільно-політичного життя країни через призму політичного та правового складників.

Під час дослідження політико-правових особливостей формування та функціонування інституту парламентської коаліції використовувалися такі методи: інституціональний метод (для визначення статусу коаліції у політичному житті Парламенту); системний метод (для розуміння місця коаліції у політичній системі країни поряд з іншими інститутами державної влади в цілому); функціональний (для розкриття функцій коаліції у всіх її проявах); порівняльний (порівнювалися конституційні моделі 2004 та 2014 року в аспекті функціонування коаліції в Парламенті).

Результатом дослідження є виявлення проблеми правового регламентування важливого політичного інституту в політичній системі країни – коаліції депутатських фракцій у Парламенті, котрі мають вплив на формування Уряду, а також надання рекомендацій щодо усунення цих недоліків заради демократичних перетворень в країні.

Ключові слова: коаліція, Парламент, Уряд, інститут, закон, Конституція, фракції, Президент.

Вступ. Україна з 2006 року внаслідок політичної реформи 2004 року та внесення змін до Конституції (Закон № 2222) стала парламентсько-президентською республікою. Ці політичні рішення внесли корективи не лише у політичний, а й у правовий простір. Згідно з цими змінами формування Уряду покладалось вже не на Президента, а на політично та юридично сформовану коаліцію депутатських фракцій у Парламенті, до якої входила більшість народних депутатів поточного скликання. Так, сама Конституція це визначає так: «У Верховній Раді України за результатами виборів і на основі узгодження політичних позицій формується коаліція депутатських фракцій, до складу якої входить більшість народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України» [5]. Також Конституція визначає строки формування парламентської коаліції. У статті 83 Конституції зазначається: «Коаліція депутатських фракцій у Верховній Раді України формується протягом одного місяця з дня відкриття першого засідання Верховної Ради України, що проводиться після чергових або позачергових виборів до Верховної Ради України, або протягом місяця з дня припинення діяльності коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України» [5].

Так, законодавець закріпив навіть право Президента розпускати Верховну Раду України у разі неформування протягом одного місяця парламентської коаліції після виборів або після припинення діяльності попередньої коаліції. У статті 90 Конституції України зазначається: «Президент України має право достроково припинити повноваження Верховної Ради України, якщо протягом одного місяця у Верховній Раді України не сформовано коаліцію депутатських фракцій» [5].

З огляду на зміст частини 2 статті 19 Конституції України, згідно з якою «органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України» [5], саме згідно з чинним законодавством має діяти єдиний орган законодавчої влади в Україні – Верховна Рада, а також коаліція депутатських фракцій у Парламенті.

Мета та завдання. Метою статті є аналіз проблеми формування та функціонування парламентської коаліції як впливового інституту суспільно-політичного життя країни через призму політичного та правового складників.

Завданням дослідження є здійснення комплексного аналізу законодавчої бази та політичної і пра-

вової практики у новітній політичній історії України щодо формування, функціонування та статусу інституту коаліції депутатських фракцій у Парламенті.

Методи дослідження. Під час дослідження були використані такі методи: інституціональний метод (визначення статусу коаліції у політичному житті Парламенту); системний метод (для розуміння місця коаліції у політичній системі країни поряд з іншими інститутами державної влади в цілому); функціональний метод (для розкриття функцій коаліції у всіх її проявах); порівняльний метод (порівняння конституційних моделей 2004 та 2014 року в аспекті функціонування коаліції в Парламенті).

Результатом дослідження є виявлення проблеми правового регламентування важливого політичного інституту в політичній системі країни – коаліції депутатських фракцій у Парламенті, котрі мають вплив на формування Уряду, а також надання рекомендацій щодо усунення цих недоліків заради демократичних перетворень в країні. Зазначимо про відсутність окреслення параметрів функціонування коаліції у чинному Законі України «Про Регламент Верховної Ради України» та необхідність запозичення теоретичних напрацювань і практичного досвіду у роботі Парламенту згідно з його Постановою «Про Регламент Верховної Ради» від 16 березня 2006 року (втратила чинність 1 квітня 2008 року), котра чітко визначала правові підстави та межі повноваження коаліції депутатських фракцій у Парламенті.

Верховна Рада України діє відповідно до законів, котрі визначають її діяльність. Це такі закони: Конституція України, Закон України «Про Регламент Верховної Ради України», Закон України «Про комітети Верховної Ради України». Ці та інші закони мають стосуватися також парламентської коаліції. Натомість, попри існування цього політичного інституту у Парламенті та політичній системі в цілому, котрий формує виконавчу гілку влади, інститут парламентської коаліції відсутній практично у всьому чинному законодавстві, окрім Основного Закону. Оскільки законом, котрий регламентує діяльність Парламенту, є Закон України «Про Регламент Верховної Ради України», саме цей чинний Закон повинен містити окремі статті, котрі визначали б спосіб утворення, статус і повноваження коаліції депутатських фракцій у Парламенті.

Нормативно-правовим актом, котрий чітко визначав порядок формування та функціонування коаліції депутатських фракцій у Парламенті, була Постанова Верховної Ради України «Про Регламент Верховної Ради України» від 16 березня 2006 року (набрала чинності 15 квітня 2006 року). Це припало на період чинності змін до Конституції України, адже саме з 1 січня 2006 року Україна ставала парламентсько-президентською республікою, тому у Верховній Раді мала бути не лише

політично сформована, а й юридично закріплена більшість народних депутатів від конституційного складу Парламенту у формі коаліції депутатських фракцій. Проте зазначена Постанова втратила чинність 1 квітня 2008 року через визнання її Конституційним судом України неконституційною [11].

Положення зазначеної Постанови, котра втратила чинність, щодо формування інституту парламентської коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України має неабияке значення, адже статті Постанови «Про Регламент Верховної Ради України», що стосуються особливостей формування та функціонування коаліції депутатських фракцій у Парламенті, були чітко виписані з відповідним алгоритмом дій та рядом запобіжників, котрі варто було б внести у чинний Закон України «Про Регламент Верховної Ради України».

Що стосується позитивної практики Постанови Верховної Ради України «Про Регламент Верховної Ради України», то цікавими є положення щодо формування коаліції. Так, у статті 63 Постанови зазначається: «Коаліція формується після проведення депутатськими фракціями консультацій. За результатами проведених консультацій і за особистими підписами голів відповідних депутатських фракцій або за рішенням депутатської фракції одним із заступників голови депутатської фракції укладається угода про коаліцію депутатських фракцій у Верховній Раді (далі – коаліційна угода)» [6]. Саме у цьому акті містилося поняття коаліційної угоди депутатських фракцій, котрі мають на меті створити коаліцію у Верховній Раді.

Досить важливим у Постанові є положення про те, що саме має міститися у коаліційній угоді депутатських фракцій, котрі мають на меті сформувати коаліцію у Парламенті. Так, у частині 5 статті 61 Постанови «Про Регламент Верховної Ради України» зазначається: «У коаліційній угоді фіксуються узгоджені політичні позиції, що стали основою формування цієї коаліції, зокрема стосовно засад внутрішньої і зовнішньої політики, визначається політична спрямованість і принципи діяльності коаліції, а також порядок вирішення внутрішньоорганізаційних питань діяльності коаліції та порядок припинення її діяльності» [6]. Тобто, коаліційна угода є своєрідною внутрішньою конституцією тих фракцій, які погодились бути в одній коаліції. Така угода є не лише політичною, а й ідеологічною та ціннісною складовою частиною коаліції.

Досить важливо, що усі учасники такої коаліційної угоди у Парламенті, тобто народні депутати, а не лише фракції, які входять до коаліції, мають погодитись з нею, поставивши відповідний підпис. У Постанові про це зазначається так: «До коаліційної угоди додаються списки членів депутатських фракцій, що сформували коаліцію, з особистими підписами народних депутатів. Списки членів

депутатських фракцій є невід'ємною складовою частиною коаліційної угоди» [6]. Це важливо, тому що діє принцип рівності, відкритості та взаємної відповідальності як за долю самої коаліції, так і Уряду, який вона формує.

У статті 63 Постанови визначається, що «коаліція приймає рішення на своїх загальних зборах більшістю голосів народних депутатів, які входять до складу коаліції. З метою узгодження позицій депутатських фракцій, що входять до складу коаліції, утворюється Рада коаліції» [6]. Саме Рада коаліції є головним координаційним центром цього альянсу. Вона приймає компромісні рішення, які дозволяють коаліції бути монолітною політичною силою парламентської більшості і впливати на ухвалення законів, а також на дії виконавчої влади.

Постанова передбачає зміни у складі учасників парламентської коаліції. Так, у статті 65 зазначається: «Депутатська фракція, яка не є учасником коаліції, може за своїм бажанням та за згодою коаліції увійти до її складу, приєднавшись до коаліційної угоди. Якщо депутатська фракція, що не є учасником коаліції, виявила бажання стати її учасником на умовах, відмінних від викладених у коаліційній угоді, за згодою коаліції всі її учасники укладають новий текст коаліційної угоди» [6].

Якщо якась з фракцій припиняє участь у коаліції, то це може позначитись на урядовому складі, якщо був врахований квотний принцип формування Кабінету Міністрів (зокрема, від тієї фракції). Так, у статті 65 Постанови зазначається: «Після виходу чи виключення депутатської фракції з коаліції Верховна Рада в установленому законом порядку може прийняти рішення про звільнення з посад членів Кабінету Міністрів України, кандидатури яких були запропоновані депутатською фракцією, що вийшла чи була виключена з коаліції» [6].

Тобто положення Постанови, котрі регламентують процес формування та діяльність коаліції у Парламенті, є достатньо вичерпними і зачіпають різні сторони її діяльності. Проте ці положення не є чинними у поточному Законі «Про Регламент Верховної Ради України», адже, як вище зазначалося, Конституційний суд України ще 1 квітня 2008 року визнав Постанову з текстом Регламенту Верховної Ради України неконституційною [11], для чого він мав юридичні підстави, адже Верховна Рада України як орган державної влади (єдиний законодавчий орган країни) має діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (згідно зі статтею 19 Конституції України), а не іншими нормативно-правовими актами, зокрема і постановами. Проте це не применшує значення позитивної політико-правової ідеї та практики створення та функціонування інституту коаліції у Верховній Раді України.

З приходом на посаду Президента України В. Януковича у 2010 році відбулося повернення не лише конституційної моделі зразка 1996 року, згідно з якою Україна ставала президентсько-парламентською республікою з розширеними повноваженнями Президента, зокрема і щодо формування виконавчої вертикалі влади, а й інших законів, котрі визначали діяльність органів державної влади. Оскільки за цією моделлю Президент одноосібно вносив до Парламенту пропозицію щодо затвердження Прем'єр-міністра, то необхідності у коаліції вже не було. 8 жовтня 2010 року був ухвалений Закон України «Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України» (набрав чинності 16 жовтня 2010 р.) [2], який у своєму тексті усував поняття коаліції як такої, а отже, скасовував і сам цей інститут.

Після «самоусунення» В. Януковича від його президентських обов'язків у лютому 2014 року (внаслідок Революції гідності) Верховна Рада України відновила положення конституційних змін, котрі діяли з 2006 року. Тобто Україна повернулась до парламентсько-президентської форми правління, проте закон, котрий визначав порядок функціонування єдиного законодавчого органу державної влади – Верховної Ради України, залишився у попередній редакції (від 8 жовтня 2010 р.). Отже, після 2014 року знову постала необхідність у формуванні коаліції депутатських фракцій у Парламенті, адже саме цей інститут (коаліції) мав обирати та пропонувати Президенту внести до Парламенту на розгляд кандидатуру Прем'єр-міністра.

У чинній моделі Конституції, зокрема у статті 83, зазначається: «Коаліція депутатських фракцій у Верховній Раді України відповідно до цієї Конституції вносить пропозиції Президенту України щодо кандидатури Прем'єр-міністра України, а також відповідно до цієї Конституції вносить пропозиції щодо кандидатур до складу Кабінету Міністрів України» [5]. Тобто можна говорити про те, що місце інституту коаліції у діючому Парламенті та в політичній системі країни досить вагомим. Крім того, можна стверджувати, що саме парламентська коаліція є своєрідним ядром Верховної Ради України.

Оскільки у Законі України «Про Регламент Верховної Ради України» так і не був повернений спосіб формування та функціонування коаліції депутатських фракцій у Парламенті, а до Конституції України з 2014 року повернувся інститут парламентської коаліції, вже сьомий рік на часі ухвалення відповідних змін до Регламенту щодо статусу коаліції у Верховній Раді України. Тому, на думку автора, доречним є використання напрацьованої та позитивної практики 2006–2008 рр. (хоча б на перехідний період), адже у статті 83 Конституції зазначається: «Засади формування, організації діяльності та припинення діяльності коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України

встановлюються Конституцією України та Регламентом Верховної Ради України» [5]. Отже, на часі вищезгадані зміни до Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» щодо «засад формування, організації діяльності та припинення діяльності коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України» (як це зазначено у Конституції України).

Досить цікавим у контексті зазначеної теми є Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 105 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень частин шостої, сьомої, дев'ятої статті 83 Конституції України (справа про коаліцію депутатських фракцій у Верховній Раді України) від 17 вересня 2008 року № 16-рп/2008. Конституційний суд України зазначив: «До складу коаліції депутатських фракцій можуть увійти лише ті народні депутати України, які є у складі депутатських фракцій, що сформували коаліцію. Саме належність народних депутатів України до цих фракцій відіграє роль депутатських фракцій в утворенні коаліції депутатських фракцій» [9]. Тобто саме кількісний склад народних депутатів у фракціях є визначальним у формуванні парламентської коаліції.

У висновку Конституційного суду України зазначається також, що він узгоджується з правовою позицією Конституційного суду України, згідно з якою «в процесі структурування та внутрішньої організації діяльності Верховної Ради України визначальну роль відведено депутатським фракціям, у тому числі й у формуванні коаліції депутатських фракцій <...> При цьому чисельність депутатської фракції є фактором реального її впливу на процеси утворення коаліції депутатських фракцій, виборів Голови Верховної Ради України та його заступників, створення комітетів та тимчасових спеціальних і тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України» [9]. Це є показником того, що саме кількість учасників фракції, котра формує коаліцію, пропорційна її впливу на процес прийняття політичних та кадрових рішень. Тобто це свого роду відображає квотний принцип щодо формування парламентських та інших органів влади. Для підтвердження такого кількісного критерію наведемо позицію Конституційного суду України: «Ознаками коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України є формування її депутатськими фракціями і її чисельний склад, до якого входить більшість народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України» [4].

Також достатньо резонансним у політичній та правовій практиці стало Рішення Конституційного суду України від 6 квітня 2010 року № 11-рп/2010 щодо формування коаліції депутатських фракцій окремими народними депутатами. Зокрема, у Рішенні зазначається: «Окремі народні

депутати України, зокрема ті, які не перебувають у складі депутатських фракцій, що ініціювали створення коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України, мають право брати участь у формуванні коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України» [10]. Згідно з цим Рішенням не лише депутатські фракції формують коаліцію, а й окремі народні депутати, що досить розширює кількість учасників такої коаліції та є більш властивим для змішаної виборчої системи, зокрема щодо депутатів, котрі були обрані за мажоритарною системою під час виборів. Проте під час обрання народних депутатів за пропорційною виборчою системою, на думку автора, участь у коаліції депутатських фракцій окремих народних депутатів не відповідає логіці політичного процесу, адже це суперечить імперативному мандату, оскільки виборець під час виборів підтримував і наділяв відповідними повноваженнями конкретну політичну силу, а не окремого кандидата у народні депутати. Отже, щоб за пропорційної виборчої системи окремий народний депутат увійшов поза фракцією до складу коаліції у Парламенті (якщо така фракція не є членом такої коаліції), йому потрібно вийти з такої фракції і стати позафракційним депутатом. Проте, якщо народний депутат вийшов зі складу своєї фракції, він взагалі позбавляється статусу народного депутата, адже він був обраний саме за списком цієї партії під час виборів, а також отримав такий мандат з боку своїх виборців. Щодо цього у змінах до Конституції України існує положення статті 81, де зазначається таке: «У разі невходження народного депутата України, обраного від політичної партії (виборчого блоку політичних партій), до складу депутатської фракції цієї політичної партії (виборчого блоку політичних партій), або виходу народного депутата України із складу такої фракції його повноваження припиняються достроково на підставі закону за рішенням вищого керівного органу відповідної політичної партії (виборчого блоку політичних партій) з дня прийняття такого рішення» [5]. З огляду на це не зовсім зрозумілим є Рішення Конституційного суду України, що окремі народні депутати (незважаючи на виборчу систему) можуть входити до коаліції депутатських фракцій у Парламенті, особливо під час їх обрання за пропорційною виборчою системою.

Висновки. Таким чином, інститут коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України протягом останніх років (з 2008 року) існує виключно згідно з Конституцією України та не відображений у базовому законі, котрий визначає порядок функціонування єдиного законодавчого органу країни, у якому має діяти така коаліція, – Законі України «Про Регламент Верховної Ради України». Однак положення про порядок функціонування парламентської коаліції містилося окремою главою у попередній редакції Регламенту Верховної Ради

України. Це положення було скасоване Конституційним судом України за поданням народних депутатів через те, що воно було ухвалене Постановою Верховної Ради України, а не окремим законом, котрий має визначати діяльність органів державної влади. Після скасування цієї Постанови Парламенту, а також у зв'язку з поверненням у 2014 році Конституції України зразка 2004 року була відновлена коаліція лише згідно з Основним Законом, але не був відновлений цей статус згідно з чинним Регламентом Верховної Ради України. Останнє й досі унеможлиблює чітке розуміння засад формування, функціонування та розпуску такої коаліції. Окрім цього, незрозумілою є логіка Рішення Конституційного суду України щодо участі окремих народних депутатів у коаліції депутатських фракцій (незважаючи на виборчу систему в країні), адже це більше підходить для змішаної системи (для мажоритарної системи), ніж для народних депутатів, обраних виключно за пропорційною системою. Усе зазначене дозволяє говорити про те, що інститут парламентської коаліції існує більше у політичному полі України, ніж у правовому (лише за Конституцією). Проте розширення тлумачення механізмів функціонування цього інституту в парламентаризмі має відбуватися саме у Законі України «Про Регламент Верховної Ради», що, безумовно, унормувало б статус усіх учасників такої коаліції у правовій та демократичній державі. З огляду на це доречно було б запозичити теоретичні напрацювання і практичний досвід у роботі Парламенту згідно з його Постановою «Про Регламент Верховної Ради України» від 16 березня 2006 року (втратила чинність 1 квітня 2008 року), котра чітко визначала правові підстави та межі повноважень коаліції депутатських фракцій у єдиному законодавчому органі нашої держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Данічева К.П. Коаліція депутатських фракцій та Уряд України: особливості взаємодії. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2015. № 19. С. 54–57.
2. Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України : Закон України від 8 жовтня 2010 року № 2600-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2600-17#Text>.
3. Про Регламент Верховної Ради України. Закон України від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>.
4. Коаліція депутатських фракцій / Конституційний Суд України. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/5156-koaliciya-deputatskyh-frakciy>.
5. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>.
6. Про Регламент Верховної Ради України : Постанова Верховної Ради України від

16 березня 2006 р. № 3547-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3547-15#Text>.

7. Правосуддя: філософське та теоретичне осмислення : колективна монографія / А.М. Бернюков, В.С. Бігун, Ю.П. Лобода, Б.В. Малишев, С.П. Погребняк, С.П. Рабінович, В.С. Смородинський, О.В. Стовба ; відп. ред. В.С. Бігун. Київ, 2009. 316 с.

8. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII / *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13. Ст. 222. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-18/paran62#n62>.

9. Рішення Конституційного суду України від 17 вересня 2008 року № 16-рп/2008. URL: <https://ccu.gov.ua/docs/536>.

10. Рішення Конституційного суду України від 6 квітня 2010 року № 11-рп/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-10#Text>.

11. Рішення Конституційного суду України від 1 квітня 2008 року № 4-рп/2008. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-08#Text>.

12. Чуба В.Д. Конституційно-правовий статус коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України: сутнісний і структурно-функціональний аспекти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2016. Випуск 36. Том 1. С. 75–80.

REFERENCES:

1. Danicheva K.P. (2015). Koalitsiia deputatskykh fraktsii ta Uriad Ukrainy: osoblyvosti vzaiemodii. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina*. [Coalition of parliamentary factions and the Government of Ukraine: features of interaction]. Vol. 19. pp. 54–57 [Kharkiv].
2. Zakon Ukrainy Pro vnesennia zmin do Rehlamentu Verkhovnoi Rady Ukrainy. 8 zhovtnia 2010 roku N 2600-VI. [Law of Ukraine On Amendments to the Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2600-17#Text>.
3. Zakon Ukrainy Pro Rehlament Verkhovnoi Rady Ukrainy. [Law of Ukraine On Amendments to the Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>.
4. Konstytutsiinyi Sud Ukrainy. Koalitsiia deputatskykh fraktsii. [Coalition of parliamentary factions]. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/5156-koaliciya-deputatskyh-frakciy>.
5. Konstytutsiia Ukrainy : Zakon vid 28.06.1996 № 254k/96-VR. [Constitution of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>.
6. Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy. Rehlament Verkhovnoi Rady Ukrainy. 16.03.2006. [On Amendments to the Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3547-15#Text>.
7. Pravosuiddia: filosofske ta teoretychne osmyslennia: kolektyvna monohrafiia / A.M. Berniukov, V.S. Bihun, Yu.P. Loboda, B.V. Malyshev, S.P. Pohrebniak, S.P. Rabinovych, V.S. Smorodynskiy, O.V. Stovba ; vidp. red. V. S. Bihun. [Justice: philosophical and theoretical understanding]. Kyiv, 2009. 316 s.

8. Pro Kabinet Ministriv Ukrainy: Zakon vid 27.02.2014 № 794-VII. [Law on the Cabinet of Ministers of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2014. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-18/paran62#n62>.

9. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 17 veresnia 2008 roku № 16-rp/2008. [Decision of the Constitutional Court of Ukraine]. URL: <https://ccu.gov.ua/docs/536>.

10. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 6 kvitnia 2010 roku. № 11-rp/2010. [Decision of the Constitutional Court of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-10#Text>.

11. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy. 1 kvitnia 2008 roku. N 4-rp/2008. [Decision of the Constitutional Court of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-08#Text>.

12. Chuba V.D. (2016). Konstytutsiino-pravovyi status koalitsii deputatskykh fraktsii u Verkhovnii Radi Ukrainy: sutnisnyi i strukturno-funktsionalnyi aspekty. [Constitutional and legal status of the coalition of parliamentary factions in the Verkhovna Rada of Ukraine: essential and structural-functional aspects]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya "Pravo"*. Vol. 36. Tom 1. pp. 75–80.

Institute of parliamentary coalition in Ukraine: political and legal analysis

Voitenko Yurii Mykolaiovych

PhD in History, Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Political Science
Hryhorii Skovoroda University
in Pereiaslav
Sukhomlinskoho str., 30, Pereiaslav,
Kyiv region, Ukraine

Today, the only legislative body in the country – the Verkhovna Rada of Ukraine - has a coalition of parliamentary factions, which is crucial in forming the highest executive body - the Cabinet of Ministers of Ukraine and other public authorities in the country. After the constitutional changes in 2004, the institution of the parliamentary coalition acquired its legal definition in the legislation of Ukraine. The situation after 2014 restored this institution, which was only on the constitutional model of 2004. But this institution has no place in the law that determines the principles of the functioning of parliament – the Law of Ukraine on the Rules of Procedure of the Verkhovna Rada. After all, it is according to the current legislation that public authorities must act. As in the previous political and legal practice of Ukraine (2006-2008) there was a normative legal act in the form of a Parliamentary Resolution, which clearly defined the principles of formation and functioning of such a coalition, this is not the case now. This leads to arbitrary understanding and interpretation of powers by members of the parliamentary coalition, which is not in favor of both parliamentarism in Ukraine and democratic processes in the country as a whole.

The purpose of this article is to exacerbate the problem of formation and functioning of the parliamentary coalition as an influential institution of socio-political life of the country through the prism of the political and legal component.

During the study of political and legal features of the formation and functioning of the institution of the parliamentary coalition were used: institutional method (to determine the status of the coalition in the political life of parliament); system method (to understand its place in the political system of the country along with other institutions of state power in general); functional (in order to reveal the functions of the coalition in all its manifestations); comparative (according to which the constitutional models of 2004 and 2014 were compared in terms of the functioning of coalitions in parliament).

The result of the study is to identify the problem of legal regulation of an important political institution in the country's political system – a coalition of parliamentary parliamentary factions that influence the formation of government, as well as recommendations to address these shortcomings for democratic change in the country.

Key words: coalition, parliament, government, institute, law, constitution, factions, president.